

Literárna veda na rázcestí: stratégie „kooptácie“

MONICA SPIRIDON

Filozofická fakulta, Univerzita Bukurešť

Monica Spiridon je profesorkou na Filozofickej fakulte Univerzity v Bukurešti. Je významnou rumunskou semiotičkou, zaoberá sa teóriou kultúry a dejinami rumunskej literatúry 19. a 20. storočia. Jej štúdie o hermeneutike, postmodernizme a modernite v literatúre vyšli v mnohých prestížnych medzinárodných publikáciách a časopisoch. Azda najvýznamnejším prínosom do dejín a teórie literatúry sú jej teoreticky podložené a kultúrne rozhladené štúdie na tému identitárnych narácií, ktorými sa národné, štátne a skupinové identity utvárajú a menia. Prof. M. Spiridon pôsobí v celom rade univerzitných vydavateľstiev a časopisov v New Yorku, v Londýne a v Kanade, v rámci organizácií, medzi ktoré patrí aj medzinárodný PEN klub, kde zastupuje Rumunsko. Je členkou zahraničných výskumných centier, ktoré v sebe prepájajú vedecký výskum zo západnej i východnej Európy, z Balkánu i z Kanady a USA. Jedným z nich je napríklad Komisia pre výskum východnej a juhovýchodnej Európy pri Medzinárodnej asociácii porovnávacej literatúry (ICLA/AILC), ktorá vznikla z jej iniciatívy.

Monica Spiridon je autorkou viac než desiatky kníh a monografií, desiatok kapitol v kolektívnych vedeckých publikáciách, ktoré vyšli v Nemecku, Taliansku, Kanade, Grécku, Holandsku, Portugalsku a v USA. Napísala približne sto vedeckých štúdií a viac než 200 článkov do vedeckých časopisov alebo kultúrnej tlače. Medzi jej posledné práce patrí kniha, ktorá nesie príznačný titul: „Ako môžeš byť Rumunom?“. V tejto knihe reformuluje a parafrázuje otázku, ktorú vyslovil Montesquieu v Perzských listoch: „Ako môžeš byť Peržanom?“ a ktorú po ňom znovu sformuloval Emil Cioran pre vlastné úvahy v Paríži. Kniha je napísaná s nadhľadom a zamýšľa sa nad charakterom identitárnych stratégií v rumunskej literatúre, dejinách a kultúre.

Prof. Monica Spiridon predniesla na pozvanie Ústavu svetovej literatúry SAV dňa 29. októbra 2008 prednášku na tému moderných stratégií v literárnej vede, ktorú uverejňujeme.

Libuša Vajdová

Vo svojej prednáške sa zameriam na napätú dynamiku súčasnej literárnej vedy. Pokúsim sa v nej ukázať, že opakujúce sa „nové a veľkolepé obraty“, t. j. „turns“, ako aj intenzívna výmena rôznych modelov v tejto oblasti predstavujú neklamné symptómy krízy, ktorú si pre svoj status i akademickú viditeľnosť literárna veda sama privodila. Moja práca sleduje tieto zmeny predovšetkým zo všeobecnej perspektívy a v závere sa bližšie venuje situácii v Rumunsku.

Vedecký i špekulatívny štrukturalizmus podporoval zámery, ktoré sa usilovali

vtiahnuť metaliteratúru pod jedinú zastrešujúcu teóriu, spoločnú pre všetky humanitné vedy. Na vlně štrukturalizmu a postštrukturalizmu sa diskurz literárnej vedy radikálne odvrátil od modelov a metafor, vypožičaných z empirických, najmä prírodných vied, a pustil sa smerom k abstraktným úvahám, ideológii a sociálnemu diskurzu. Tradičná „organická“ perspektíva a „agrikultúrne metafory“ boli z výskumu literatúry vyradené.

Začiatkom osemdesiatych rokov literatúra získala kredit kognitívneho diskurzu o reálnom svete, spoločnosti, politike, slobode, rase, veku a pohlaví, o sociálnych hodnotách alebo výbere. Získala rovnaký status ako všetky ostatné intelektuálne diskurzy na poli sociálnych a humanitných vied.

V posledných desaťročiach sme boli často svedkami toho, ako sa literárni odborníci prudko a riskantne vrhali do tých najnovších vedeckých výskumov – napríklad do kvantovej fyziky alebo do teórie chaosu – aby sa pokúsili okoreniť vlastné hypotézy o nejasnej podstate umeleckého zážitku alebo objaviť akúkoľvek homológiu medzi literárnymi žánrami a vedeckým slovníkom. Táto intenzívna obojstranná premávka pojmov a metód prebieha dodnes prinajmenej na teoretickej rovine.

Ak sa na vec pozrieme zo širšej perspektívy, nemôžeme nezbadáť, že trvalé úsilie literárnych teoretikov rozmazať hranice medzi metaliteratúrou a vedou povzbudil aj takzvaný *estetický obrat* v postmoderných vedách. Dnešné rozptýlené hranice medzi vzdialenými typmi intelektuálneho diskurzu podporujú splyvanie a zmätok medzi exaktnými a humanitnými vedami a tým umožňujú zrod tzv. „slabých epistemológií“.

Do tohto všeobecného trendu môžeme zahrnúť mimoriadne príťažlivú termodynamiku Ilyu Prigogina, Isabelly Stengers a ich *La nouvelle alliance: métamorphose de la science* (Nová aliancia: metamorfóza vedy, 1979); Heisenbergove rovnice, *fuzzy* logiku a *fuzzy* systémy z dnes módnjej matematiky a fyziky, neurčitosti kvantovej fyziky alebo neeuclidovskej geometrie. Uvediem jeden známy príklad: Lyotard ako praktik postmodernej vedy takmer kanonizoval známeho matematika Mandelbrota, ktorý sa špecializoval na neeuclidovskú geometriu. Mandelbrotova teória fraktálov spochybnila euclidovskú stratégiu približovania sa k ideálu a k nemenným formám sveta a nahradila ich novou geometriou nekonečnej zmeny a diferenciacie (Mandelbrot, 1977). Táto teória vzápätí podnietila výskum kultúrnych topografií a sféry hodnôt, až skončila ako epitóm chaotických procesov, medzi ktoré patrí nekonečné množstvo odnoží a fragmentov postmodernity zo všetkých oblastí tvorby a genetický impulz smerom k takzvanej „estetike chaosu“.

Javové podoby „novej aliancie“ vedy a literatúry v tzv. digitálnom veku nesú zreteľnú performatívnu pečať, za ktorú vďačia novým technologickým vzorom produkcie/spotreby vo veku mediálnej kultúry. Aj mocný nárast mnohých paravedeckých a paraliterárnych žánrov možno chápať ako následok „ko-modifikácie“ vedeckých diskurzov, ktoré sa stali produktmi kultúrnej spotreby, umožnenej novými komunikačnými technológiami: televíziou, reklamou (naratívny a pseudovedecký obrat v reklame), tlač, film a virtuálna komunikácia (internet).

Vďaka technológiam a špecifickému vzťahu k publiku si televízia získala v súčasnej kultúre spoľahlivú reputáciu inovujúceho fóra. Televízne vysielanie je hlavným spracovateľom vedeckých diskurzov a ich modelov alebo noriem, ktoré si súčas-

né televízne publikum prepisuje do vlastných kultúrnych/literárnych konvencií. Napríklad, popri tradičných, známych typoch pravdepodobnosti (referenčná, tématicko/ideologická a žánrová pravdepodobnosť) sa najnovšie objavuje jej nový typ – *vedecká pravdepodobnosť*.

Okrem toho, literárnych teoretikov ustavične fascinuje kultúrna produkcia nových médií ako tzv. „*médiagenická* realita“, „*kyberpriestor*“, „*virtuálna realita*“, „*hypertext*“. Zdá sa však, že aj ony ešte stále nutne potrebujú primerané analytické kategórie.

Istá časť neskorého postštrukturalizmu sa trvalo usilovala udržať krok s rozmanitým intelektuálnym produktom založeným na médiu počítača. V skutočnosti sa dokonca niektorí z uznávaných „guru“ dekonštrukcie intenzívne usilovali o to, aby ich okolie vnímalo ako pradávnych prorokov toho typu kultúry, ktorý vytvorili nové médiá.

Až do istého času sa rozvoj takzvaného elektronického písania mylne považoval za následok a ilustráciu skorších dekonštruktívnych hypotéz, ktoré sa zaoberali textualitou, reprezentáciou a médiami. V tomto kontexte možno menovať najmä Derridu a Baudrillarda, ktorí vystupujú ako samozvaní teoretici nových technológií.

Spôsob, akým Baudrillard asimiluje VR (virtuálna realita) ako určitý stav hyperreality, je čoraz urážlivejší. Už vo svojej knihe *America* (1986) opísal francúzsky teoretik televíziu a zábavné parky druhu *Disneyland* ako ideálne typy dystopickej nerealita či tretieho stupňa vymyslenej reality – názor, ktorý je nanajvýš otáznym (Baudrillard, 1985). Podobne aj Derrida redefinoval kategóriu virtuality pre vlastné potreby, predovšetkým vo svojich komentároch o spektrálnych realitách alebo halucinačnej podstate určitých politických predstáv. Spôsob, akým ju definoval, mohol a aj vyvolal zo strany odborníkov na danú oblasť (Ryan, 1999) sarkastické reakcie.

Ešte nebezpečnejšie je, zdá sa, pokúšenie vyvodzovať axiomatické príbuznosti medzi elektronickým písaním a postmodernou estetikou, inými slovami, postulovať medzi postmodernou teóriou a elektronickou textualitou bezprostredný vzťah.

Možno by bolo na prvý pohľad atraktívne pristupovať k literatúre z hľadiska takých dichotomií ako linearita verus priestorovosť a pokračovať ďalšími: text ako zážitok hĺbky oproti textu ako zážitku povrchu; hierarchická štruktúra textu oproti voľnej štruktúre; poriadok verus chaos; kontinuita verus fragmentácia a podobne. Lenže ďalším nevyhnutným krokom je vyhlásiť všetky druhé časti daných opozícií za konvergujúce symptómy postmodernity a elektronickej textuality.

Nanešťastie, pri podrobnom preskúmaní sa zistilo, že predpoklad, ktorý kládol medzi dve antinomické série – modernitu a tlačný text na jednej strane a postmodernitu a elektronickej textualizmus na strane druhej – ostrú hranicu, je chybný a zavádzajúci, ide teda o falošnú predstavu. V skutočnosti sa nové spôsoby komunikácie uplatňujú na oboch poliach a ak sa na ne pozrieme z tohto hľadiska, pôsobia skôr komplementárne.

V tomto bode sa dilema: „*sliedka, alebo vajce?*“ zrejme nevyhne. Hodia sa nové pojmy, vytvorené novými technológiami, lepšie k už existujúcej postmodernej literatúre? Alebo tento typ literatúry špeciálne vyvolali prostriedky modernej technológie – ako by to mohli naznačovať romány Thomasa Pynchona, Dona DeLilla a ďalších?

Ak chceme hovoriť o *mediascape*, *médiagenickej realite*, *informačnej dialnici*, mu-

síme si uvedomiť, že nové tváre starých jazykových a literárnych dilem sa vynárajú vždy automaticky (Landlow, Delaney, 1993). Príkladom je už samotný pojem virtuality (VR). Jeho osud nesie stopy starého manicheizmu, ktorého korene siahajú až k scholasticko-aristotelovskej polarite: *in actu* verus *in potentia*. Oba póly sú tu a nachádzajú sa v dvoch podobách postmoderného virtuálneho priestoru. *In potentia* je na jednej strane napodobeninou (produktom „falšovania“) a na druhej strane výsledkom nekonečnej tvorby (produktom „vytvárania“).

Ďalším neistým pojmom, ktorý literárna veda nedávno prijala, je *kyberpriestor*. Kyberpriestor má už za sebou skvelú kariéru v tých najmenej očakávaných kultúrnych oblastiach, od teórie umenia až po reklamné diskurzy alebo žurnalistické výtvo-ry. Vo veľmi známej antológii, ktorú vydal David Bell, sa uvádza jeden z orientačných opisov kyberpriestoru od Michaela Benedikta v tejto podobe:

Kyberpriestor: Spoločná mentálna geografia vybudovaná striedavo formami konsenzu a revolúcie, kánonu a experimentu: teritórium, v ktorom sa hmýria údaje a klamstvá, myšlienky a spomienky na prírodu, milióny hlasov a dva milióny očí v tichom, neviditeľnom súlade, aby preskúmali, uzavreli dohodu, zdieľali sny a jednoducho videli. (Bell 2000, 7)

Avšak iba málokto z nás vie, že kyberpriestor je iba epistemologickou *metaforou*, ktorú vytvoril spisovateľ William Gibson v raných osemdesiatych rokoch. Nachádza sa v slávnom odseku, pozostávajúcom z 33 slov, na tretej strane jeho prvého románu z tzv. „sprawl trilogy“ („rozvalená, rozťahaná trilógia“), ktorá pozostáva z častí *Neuromancer* (Neuromancer), *Count zero* (Knieža nula) a *Mona Lisa Overdrive* (Zběsilá jízda). (Gibson, 1984, 1986, 1988).

Estetickú dimenziu kyberpriestoru zachytáva nasledujúca pasáž z románu *Zběsilá jízda*: „... všechny informace na světě jsou tam, jako jediné neonové město, takže můžete jezdit a všechno vidět, protože když nechcete, je dost těžké najít cestu jen k určité informaci, kterou potřebujete.“²

Hlavnou gibsonovskou hypotézou je, že kyberpriestor zažívame na rozhraní reality a fantázie. Uvažovať o kyberpriestore v symbolickom význame je veľmi významné. V často citovanom verejnom vyhlásení o priestorovej podstate svojho pojmu románopisec povedal: „Tam neexistuje nijaké tam“³ (Gibson, 1988, s. 33). Tento pojem nevychádzal z nijakých kultúrnych tradícií, bol akoby prázdnu nádobou, takže od samého začiatku fungoval ako čistá virtualita alebo katalyzátor snov. Navyše, takmer celý terminologický prepletenec, ktorý vychádza z Gibsonovej knihy, má bohatý ľudický rozmer. Má v sebe potenciál zvýrazniť skrytú teatrálnosť sveta vytvorenú pomocou počítačov tým, že sa pohráva s dvojitém významom slova *performancia*.

Mnohí teoretici sa domnievajú, že kyberpriestor vnímame cez prizmu kyberpunku, a zároveň sa pokúšajú zladit' náš zážitok z kyberpriestoru s tým, ako si ho predstavuje kyberpunk. Tzv. kyberpunková fikcia, jeden z hlavných súčasných podžánrov science fiction, sa niekedy považuje za nesporné „postmoderný“ sci-fi žáner (Cavallaro, 2000). V istom zmysle môže kyberpunk zohrať úlohu sociálnej kritiky budúcnosti a tiež dešifrovať zákruť súčasnej kultúry. Gibsonovu fikciu možno chápať ako sociálnu a kultúrnu teóriu bez ohľadu na to, či to bolo jeho hlavným zámerom, alebo nie.

Podľa jednej z vedúcich postáv „*avant-popu*“, údajného následníka postmodernizmu:

... väčšina raných praktikov postmodernizmu, ktorí začali vedome pôsobiť v päťdesiatych, šesťdesiatych a začiatkom sedemdesiatych rokoch, sa zúfalo pokúšala udržať sa mimo novej silnej médiagenickej reality, ktorá získavala vedúce postavenie a rýchlo sa stávala miestom, kde sa odohrávala väčšina sociálnych zmien. Motor populárnych médií najprv premohol postmodernizmus a nakoniec ho zabil.“⁴ (America, Olsen, 1995, s. 11).

Pokiaľ ide o rumunskú literárnu vedu, tá sa v ničom neodlišuje od spomínaných trendov. Na to, aby sa udržala na intelektuálnom trhu, neustále hľadá partnerstvá s teóriami vizuálneho diskurzu a nových digitálnych médií. Je paradoxné, že moderne filmové teórie, ktoré sa objavili iba preto, lebo si vypožičali pojmomologické inštrumenty z literárnej vedy, nastupujú teraz ako pôvodné zdroje modelov, pripravených pre komparatistov pozdĺž celej módnjej aplikačnej oblasti video-textuálneho výskumu v porovnávačej literatúre a literárnej teórii.

Filmová veda je pre rumunskú literárnu vedu a komparatívnu literatúru obzvlášť prítlačlivá, pretože ideologická analýza filmu sa môže zaoberať ktoroukoľvek spoločenskou hodnotou, ktorú by mohol istý text alebo séria textov vyjadriť. Je to možné v prvom rade preto, lebo také všadeprítomné masmédiu ako film dnes poskytuje mnohým ľuďom spoločenské vzdelanie, ktoré presahuje parametre formálnej výučby. Sotva existuje nejaký problém, ktorý by film nespracoval. V druhom rade, komerčné kino je zámerne vytvorené pre vkus väčšinovej časti verejnosti. A po tretie, film ako komplexné naratívne médiu, ktoré zahŕňa dej a dialóg a pripája ich k vizuálnemu obsahu, má väčšiu schopnosť obsiahnuť ideologický obsah ako jednoduchšie vizuálne texty. O ideologickom výskume filmu sa veľmi živo diskutuje.

Súčasný smerovanie rumunskej literárnej vedy by sme mohli charakterizovať ako výraz všeobecnejšieho pohybu, spoločného všetkým okrajovým európskym kultúram, ktoré sa usilujú zviditeľniť a vydoberať si uznanie prestížneho Centra. Tento jav analyzovala francúzska autorka Pascale Casanova vo svojej známej knihe *Svetová republika literatúry* (La République mondiale des Lettres, 1999, The World Republic of Letters, 2004). Podľa jej názoru smeruje pohyb od periférie k centru, paralelne s ním prebieha permanentné úsilie tzv. ovládaných s cieľom včleniť sa do vládnuceho jadra literárneho priestoru, čo je možné iba formou akceptovania nástrojov, ktoré jadro poskytuje (Casanova 2004, s. 90).

ZÁVER

Zdá sa, akoby v tejto chvíli literárna veda rýchlo smerovala k zániku. Niektorí teoretici s ohľadom na to zdôrazňujú rozmer komparatistiky ako disciplíny založenej na myšlienke *kooptovania*: „Kooptovať znamená privlastniť si kultúrny priestor prostriedkami identifikácie a charakterizácie a neskôr ho použiť ako formu sebaopoznania. Inými slovami, je to spôsob, ako začleniť niečo tým, že sa to pripustí a využije za účelom vlastného dobra.“ (Cabo-Aseguinolaza 2007, s. 419).

Vo svojich úvahách som sa usilovala odhaliť komplexnú stratégiu *nových aliancií*, ktorá za spomínaným dobýjaním teritórií stojí. Napriek tomu však ostáva skutočnosťou, že chceme, aby si literatúra uchovala súčasnú dôstojnosť a vyrovnala vlastnú nerozhodnosť a nekompletnosť, svoju mnohostupňovú významovú štruktúru a svoj odpor k jednosmernému dešifrovaniu. Preto ona sama a jej metadiskurzy vedú boj,

aby premošli existujúce kultúrne konfigurácie a prispôsobili si iné oblasti intelektuálneho diskurzu: predovšetkým a najmä vedy a komunikačné teórie nových médií.

Myslím, že rafinovanú taktiku súčasnej literárnej vedy môžeme charakterizovať ako stále úsilie prekonať takzvaný *vedľajší* status literatúry v sociokultúrnom priestore. Virgil Nemoianu vo svojej známej knihe píše: „Literatúra ako taká je voči ústredným záujmom ľudských bytostí a hlavným motorom dejín vedľajšia.“⁵ (Nemoianu 1989, XII).

V skutočnosti by sa malo postavenie literatúry vnímať ako privilégium, a nie ako hendikep, na rozdiel od toho, čo zastávajú tvrdé kultúrne modely. „Vedľajší“ status literatúry nepotrebuje ospravedlnenie a nepredstavuje dôvod k pokore. Literatúra môže v kultúrnej ekonomike (Bourdieu) dosahovať výnimočné postavenie. Jej neustále reakcie na intelektuálne tendencie hlavného prúdu sú funkčne nevyhnutné pre každé symbolické hospodárstvo. Opak je tiež pravdou: estetická dimenzia exaktných vied alebo ich dočasný prechod k *slabým epistemológiám* nie sú oprávnené argumenty na to, aby sa súčasná konfigurácia intelektuálnych diskurzov obrátila naruby. Literárna imaginácia zohráva dôležitú úlohu pri spájaní toho „*hlavného*“ s realitou. A rovnako je nevyhnutné, aby „prepájací proces, ktorý literatúra vo svojom dosahu umožnila, zvýraznil a zlegitimizoval jej špecifické rozdiely.“⁶ (Nemoianu, s. 194–95).

Pred tým, ako skončím, by sme si mali položiť ešte otázku, týkajúcu sa najnovších stratégií a slávnostných kompenzačných obrátov literárnej vedy. Do akej miery sú tieto *nové aliancie* skutočne „nové“?

Stojíme na ostrí expandujúcich hraníc literárnej vedy a dívame sa dozadu, ako veľmi sa zmenila; a nemôžeme si nevšimnúť, do akej veľkej miery ostala rovnaká.

Azda by sa dalo súhlasiť s tým, že úsilie identifikovať nové významové vzorce v elektronickej literatúre možno chápať iba ako najnovšiu epizódu v hľadaní, ktoré je rovnako staré ako samotná európska kultúra. Európska kultúra si v priebehu stáročí osvojila poslanie vytvoriť symbol ideálneho modelu celistvosti prostredníctvom jedného typu kultúrneho produktu po druhom. V stredoveku ním bola *Katedrála*. Počas osvietenstva ním bola *Encyklopédia*. Pre modernitu ním bola *Kniha*, ako si ju vysníval Mallarmé, a Proustov román, takisto verbálna katedrála, ako si ho vo svojej eseji o Johnovi Ruskinovi nazval sám Proust. Pre postmodernitu ním bola *Nekonečná utopická intertextualita*, kde aj tá najmenšia čiastočka odráža štruktúru celku.

A ešte niečo: Skutočne vyžadujú nové médiá nové analytické stratégie? Predstavujú pre naše úvahy o vzťahu medzi realitou, reprezentáciou a kultúrou nové výzvy?

Napriek všetkým zrejším návnadám a pasciam ostáva na tému spôsobov komunikácie a mediálnej revolúcie ešte obrovské množstvo nevypovedaných vecí, ktorými musíme prejsť. Zdá sa, že hyperbola sa zväčšuje každým dňom. Ak by sme mali veriť všetkému, čo čítame, píšeme a počujeme, budúcnosť by sme koncom budúceho týždňa nespoznali. V skutočnosti však pochybujeme o tom, že by sa tak stalo. V naozajstnej revolúcii dochádza v istej chvíli k neočakávanému schizmatickému zlomu s minulosťou, počas ktorého sa predchádzajúce paradigmy stanú neplatnými a budúcnosť vyjde z úplne nových predpokladov. Hovoriť dnes o revolúcii by sa malo nanajvýš opatrne. To, čo zažívame, je v prevažnej miere obdobie rapidnej evolúcie, a nie revolúcia, ktorá by vymazala minulosť.

Ak je naša kultúra naozaj kompiláciou príbehov, ktoré si navzájom o sebe rozprá-

vame, potom je príbeh nových médií a ich vzťahu k literatúre ešte vždy iba v procese rozprávania.

Preložila Zuzana Husárová

POZNÁMKY

- ¹ Pozn. prekladateľa: anglický výraz „mediagenic“ pochádza zo spojenia slov „media“ a „photogenic“ a znamená to, čo je médiami považované za atraktívne pre čitateľov, divákov.
- ² GIBSON, William: *Zběsilá jízda*. Prel. Ivo Pospíšil. Brno: Návrat, 1998. “All the data in the world stacked up like one big neon city, so you can cruise around and have a kind of grip on it, visually, anyway, because if you didn’t, it was too complicated, trying to find your way to a particular piece of data you needed.” (Gibson, William: *Mona Lisa Overdrive*. New York: Bantam Books, 1988, s. 23)
- ³ “There is no there, there” (Gibson, 1988, s. 33).
- ⁴ “most of the early practitioners of Postmodernism, who came into active adult consciousness in the fifties, sixties and early seventies, tried desperately to keep themselves away from the forefront of the newly powerful Mediagenic Reality that was rapidly becoming the place where most of our social exchange was taking place. Postmodernism found it overtaken by the popular media engine that eventually killed it” (America, Olsen 1995, 11).
- ⁵ “Literature is itself secondary with respect to the central concerns of human beings and the central motors of history”. (Nemoianu 1989, XII)
- ⁶ In the same way, the networking process made possible by literature results is therefore essential to highlight and to legitimate the specific differences of literature” (Nemoianu, s. 194–195).

LITERARY STUDIES AT THE CROSSROADS: THE STRATEGIES OF “CO-OPTATION”

**Literary Theory. New alliances. Exact science. Postmodernity. Cybertext.
Marginal status of literature. Co-optation**

This article focuses on the transformations of contemporary literary theory. The author claims that the regular „new and spectacular turns“ are only the symptoms of a crisis in literary theory. An example of this crisis are new collaborations between literary theory and the exact sciences, dubbed „new alliances“. These alliances, however, often bring negative consequences. For instance, the alliance between literature and exact sciences seems to express the converging symptoms of postmodernity and electronic textuality. There is, however, no definitive boundary between modernity (printed text) and postmodernity (cybertext), as evident in the origin of postmodernity’s key terms, such as the virtuality of cyberspace or cybertext, which are only an epistemological metaphor. In this situation it seems as if literature was on a fast track to extinction. Literature and its metadiscourses try to transcend the marginal status of literature that the new alliances emphasize. Literature, however, does not have a marginal status, and the linking of literary theory with other fields of study has always been a co-optation. Nor are the new alliances completely new. Literature maintains its unique status, because it is only in literary imagination where the essential reality comes into being.

*Professor Doctor Monica Spiridon
Faculty of Letters
University of Bucharest
Edgar Quinet no 5-7, sector 1
Bucharest
Romania
mspiridon@ines.ro*